

ODVISNIKI

Razumem, kako so sestavljeni odvisniki.
GLAVNI STAVEK ODVISNIK

KAJ JE ODVISNIK?

Podredno zložena poved je sestavljena iz **glavnega stavka** in **odvisnika**. Odvisnik dopolnjuje glavni stavek z nekim podatkom. Začenja se z vezniško besedo.

Mesto glavnega stavka in odvisnika se poljubno menja.

Med njima je vedno **vejica**.

KAKO TVORIMO ODVISNIK?

Odvisnike tvorimo iz stavčnih členov.

Kuža Maks ponoči spi.

////////// p. d. č.

KAKO SE VPRAŠAMO PO ODVISNIKU?

Po odvisniku se vprašamo z vprašalnico za odvisnik in povedkom glavnega stavka.

Kuža Maks spi, ko je noč.

////////// čas. odv.

Kdaj spi? Ko je noč.

PRETVARJANJE STAVČNEGA ČLENA V ODVISNIK

Stavčni člen razširimo s pomočjo vezniške besede, dodamo vejico in osebno glagolsko obliko.

Zaradi dežja nismo imeli piknika.

////////// p. d. v.

Ker je deževalo, nismo imeli piknika.

////////// vzr. odv.

PRETVARJANJE ODVISNIKA V STAVČNI ČLEN

Glavni stavek prepíšemo, vezniško besedo, vejico in glagol odstranimo.

Prijatelj me je pozdravil, tako da je dvignil roko.

////////// nač. odv.

Prijatelj me je pozdravil z dvigom roke.

////////// p. d. n.

KRAJEVNI ODVISNIK

Tvorimo ga iz prislovnega določila kraja.

KJE, KAM, KOD, OD KOD, DO KOD + povedek glavnega stavka?

Janez se je s sošolci srečal, **kjer** se križata obe poti.

//////////////////////////////////// kr. odv.

Kje se je srečal? Kjer se križata obe poti.

ČASOVNI ODVISNIK

Tvorimo ga iz prislovnega določila časa.

KDAJ, OD/DO KDAJ, KOLIKO ČASA + povedek glavnega stavka?

Ko so se srečali, **so se** objeli.

//////////////////////////////////// čas. odv.

Kdaj so se objeli? Ko so se srečali.

NAČINOVNI ODVISNIK

Tvorimo ga iz prislovnega določila načina.

KAKO, NA KAKŠEN NAČIN + povedek glavnega stavka?

Sošolke so šle mimo, **ne da bi** pozdravile.

//////////////////////////////////// nač. odv.

Kako so šle? Ne da bi pozdravile.

VZROČNI ODVISNIK

Tvorimo ga iz prislovnega določila vzroka.

ZAKAJ + povedek glavnega stavka?

Ker je bilo lepo vreme, **so se** srečali na šolskem igrišču.

//////////////////////////////////// vzr. odv.

Zakaj so se srečali? Ker je bilo lepo vreme.

NAMERNI ODVISNIK

Dopolnjuje glavni stavek s podatkom o namenu.

S KATERIM NAMENOM, ČEMU + povedek glavnega stavka?

Janez je pohitel domov, **da ne bi** zamudil kosila.

//////////////////////////////////// nam. odv.

S katerim namenom je pohitel? Da ne bi zamudil kosila.

POGOJNI ODVISNIK

Dopolnjuje gl. stavek s podatkom o pogoju za izvršitev dejanja.

POD KATERIM POGOJEM + povedek glavnega stavka?

Če bi Janez dobro poslušal mamo, ne bi zamudil kosila.

////////////////////////////////////// pog. odv.

Pod katerim pogojem ne bi zamudil? Če bi Janez dobro poslušal mamo.

DOPUSTNI ODVISNIK

Vsebuje podatek o oviri, ki bi lahko preprečila dejanje glavnega stavka.

KLJUB ČEMU + povedek glavnega stavka?

Čeprav je deževalo, se je Janez dobil s sošolci.

////////////////////////////////////// dop. odv.

Kljub čemu se je dobil? Čeprav je deževalo.

OSEBKOV ODVISNIK

Tvorimo ga iz osebka.

KDO ali KAJ + povedek glavnega stavka?

Kdor dobro posluša mamo, ne zamuja na kosilo.

os. odv.

Kdo ali kaj ne zamuja na kosilo? Kdor dobro posluša.

PREDMETNI ODVISNIK

Tvorimo ga iz predmeta.

Vprašalnice za sklone (od rod. do or.) + povedek gl. stavka?

Janez mi je sporočil, koliko sošolcev je prišlo.

pred. odv.

Koga ali kaj mi je sporočil? Koliko sošolcev je prišlo.

PRILASTKOV ODVISNIK

Natančneje določa osebek, predmet ali prislovno določilo gl. stavka.

KAKŠEN, KATERI, ČIGAV + beseda, na katero se odvisnik nanaša?

Janez se vedno zahvali za kosilo, ki ga je skuhala mama.

pril. odv.

KATERO kosilo? Ki ga je skuhala mama.

ODVISNIKI

VRSTA ODVISNIKA	VPRAŠALNICA	VEZNIK
Krajevni odvisnik //////////////////////////////////// kr. odv.	KJE, KAM, KOD, DO KOD, OD KOD + povedek glavnega stavka?	kjer, kamor, koder
Časovni odvisnik //////////////////////////////////// čas. odv.	KDAJ, OD/DO KDAJ, KOLIKO ČASA + povedek gl. stavka?	ko, kadar, dokler, odkar, medtem ko, potem ko, preden
Načinovni odvisnik //////////////////////////////////// nač. odv.	KAKO, NA KAKŠEN NAČIN + povedek glavnega stavka?	kot, da, kako, ne da, namesto da
Vzročni odvisnik //////////////////////////////////// vzr. odv.	ZAKAJ + povedek glavnega stavka?	ker
Namerni odvisnik //////////////////////////////////// nam. odv.	S KATERIM NAMENOM, ČEMU + povedek glavnega stavka?	da (bi)
Pogojni odvisnik //////////////////////////////////// pog. odv.	POD KATERIM POGOJEM + povedek glavnega stavka?	če
Dopustni odvisnik //////////////////////////////////// dop. odv.	KLJUB ČEMU + povedek gl. stavka?	čeprav, četudi, kljub temu da
<u>Osebkov odvisnik</u> os. odv.	KDO ali KAJ + povedek gl. stavka?	kdor, kar, da, kako, koliko, ali
<u>Predmetni odvisnik</u> pred. odv.	KOGA ali ČESA KOMU ali ČEMU KOGA ali KAJ O KOM ali ČEM S KOM ali ČIM + pov. gl. stavka?	da, ali, naj, kdo, kaj, kdor, kar, kako, koliko, kdaj, kje
<u>Prilastkov odvisnik</u> pril. odv.	KAKŠEN, KATERI, ČIGAV + beseda, na katero se nanaša?	ki, kateri